28.II.1947

Glas zaveznikov

Leto III - Št. 510 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 5 lir

TRST, ponedeljek 24. februarja 1947

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 • Telefon št. 93854 in 7308

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona), trgovski L. 15, mrtvaški L. 30 (osmrtnice L. 60), objave L. 10, finančni in pravni oglasi L. 25. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 25. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: U. P. I., Trst, ul. Silv. Pellico št. 4, tel. 940-..

Cena posamezne številke L. 5 (zaostale L. 10). Rokopisov ne vračamo.

Konferenca namestnikov v Londonu

Avstrijska oborožitev

Umik okupacijskih čet v 90 dnevih

LONDON, 24. februarja — Posebni namestniki zunanjih ministrov za Avstrijo so v soboto sklenili, da sme Avstrija imeti vojaško letalsko silo, ki bo štela 90 letal in 5000 mož. Od teh 90 letal ne sme biti več kot 70 vojnih letal. Bombnikov Avstrija ne bo smela imeti. Sovjetski delegat je umaknil predlog, da bi avstrijsko letalstvo omejili na 70 letal in 4000 mož.

Niso dosegli nobenega sporazuma glede moči avstrijske vojske. Francija in Sovjetska zveza sta predlozili število 50 tisoč mož, medtem ko je Velika Britanija skupno z Združenimi državami predlozila 55 tisoč mož. V obeh primerih bi tej številki vključili obmejno stražo, osebje za protiletalsko zaščito in orožništvo.

Sovjetska zveza je predlozila, da mora avstrijska pogodba določiti mejo številu in velikosti letališč, tako da bodo odgovorjala dovoljenemu obsegu vojaškega in civilnega letalstva. Sovjetski delegat je predložil poleg tega, da bi avstrijske oborožene sile opremili samo z orožjem domače proizvodnje. Ostali delegati na konferenci so se uprli obema predlogama. Fjodor Gusev je umaknil predlog, po katerem naj bi Avstriji dovolili samo 33 lahkih oklopnih vozov.

Britanski delegat se je uprl sovjetskemu predlogu, da mora Avstrija proizvajati ves svoj vojni material ter je naglasil, da so po poročilu zavezniškega sveta na Dunaju razstavili vsa vojna podjetja na Dunaju. Zaradi tega — je dodal britanski delegat — bi ta predlog oviral dajansko ustanovitev avstrijskih oboroženih sil za najmanj 18 mesecev ali tudi za dve leti.

Skoraj popoln sporazum so dosegli glede seznama tistih oseb, ki ne smejo služiti v bodoči avstrijski vojski ali letalstvu. Vse delegacije so se sporazumele glede sledečih kategorij: 1) Osebe, ki niso avstrijski državljani; 2) avstrijski državljani, ki so bili pred priključitvijo nemški državljani; 3) avstrijski državljani, ki so služili kot generali v nemški vojski med priključitvijo in aprilom 1945; Sovjetska zveza je želela dodati: «Vse osebe, ki so dvakrat napredovale v častniškem činu»; 4) sledeče vrste kolaboracionistov: člani organizacij nacistične stranke, avtorji prepovedanih nacistonih del, voditelji industrijskih, finančnih in trgovinskih podjetij, ki so aktivno sodelovali z Nemčijo.

Delegacije so z lahkoto sklenile sporazum o členu, ki obvezuje Avstrijo, da sodeluje pri preprečanju, da bi se Nemčija ponovno obrožila izven svojih meja. Delegacije pa niso soglašale, ali naj avstrijske vojne ujetnike, katerih vrnitev predvideva člen 20, pošljejo domov takoj, ko stopi v veljavo mirovna pogodba, ali takoj potem, ko bo to mogoče.

Glede važnega ukrepa za umik zasedbenih čet iz Avstrije so velesile soglašale, da se bo izvršil v roku 90 dni potem, ko bo pogodba stopila v veljavo. Toda doslej niso dosegli nobenega sporazuma glede razpusta zavezniškega nadzorstvenega sveta. Sovjetska zveza želi, da bi nadzorstveni svet prenehal z delom, ko bodo umaknili zasedbene čete. Ostale sile pa so mnenja, da bi ta nadzorstveni svet likvidirali takoj potem, ko bo stopila v veljavo mirovna pogodba.

Dopoldansko zasedanje za preučevanje vojaških klavzul mirovne pogodbe je izčrpalo študij tega odstavka osnutka mirovne podgodbe s strani namestnikov zunanjih ministrov.

Klavzule, glede katerih so se sporazumeli ali ne, bodo zdaj poslali moskovski konferenci skupno z izvestnim številom novih sovjetskih in francoskih predlogov ki b radi prepovedali razne vrste avstrijskih znanstvenih raziskav, ki jih doslej velesile v Londonu še niso preučile v nobeni obliki.

Rezultat razgovorov je, da bo v Moskvo prispelo pet izmed teh vojaskih klavzul, glede katerih se velesile niso sporazumele. Poleg tega je izvestno število dodatnih členov, o katerih bodo zunanji ministri prvič razpravljali.

Namestniki so se znova sestali danes dopoldne za preučevanje gospodarskih klavzul mirovne pogodbe, katerih razpravljanje so preložili. Med temi klavzulami so bile sporne klavzule glede odškodnine, ki jo bo morala Avstrija plačati za imetje, ki je last Združenih narodov.

Prvih pet kandidatov za položaj tržaškega guvernerja

Predložil jih je Varnostnemu svetu predstavnik Združenih držav

NEW YORK, 24. februarja — Združene države so predložile Varnostnemu svetu Združenih narodov listo 5 imen osebnosti, ki pripadajo majhnim državam, da bi jo upoštevali pri imenovanju guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja. Listo so predložili v upanju, da bo mogoče doseči izbor izbor v prihodnjih 10 dnevih. Na listu so:

LEIF EGELAND, Južna Afrika, član južnoafriške delegacije na konferenci Združenih narodov v San Franciscu in na prvem zasedanju glavne skupščine v Londonu. Zdaj zavzema položaj južnoafriškega poslanika na Nizozemskem.

General HENRI GUISAN, Švica, vrhovni poveljnik švicarske vojske za časa vojne.

Dr. ALBERTO ILERAS CAMARGO, Kolumbija, bivši kolumbijski veleposlanik v Washingtonu in poznejši zunanji minister. Zavzemal je nekaj časa položaj kolumbijskega predsednika, v kolikor predsednik Alfonso Lopez ni izpolnil svoje službene dobe. Po poklicu je založnik.

General BENGT NORDENSKIOELD, Švedska, vrhovni poveljnik švedskih letalskih sil.

Sodnik EMIL SANDSTROM, Švedska, ki je zavzemal položaj sodnika mešanega sodišča v Egiptu ter tudi pri vrhovnem švedskem sodišču. Zdaj je predsednik švedskega Rdečega križa. Lansko leto je načeloval švedski misiji v Washingtonu, ki je imela nalogo urediti porazdelitev nacističnega imetja na Švedskem.

Ta imena je sporočil ostalim članom Varnostnega sveta član ameriške delegacije Herschel Johnson, ki je poudaril, da Združene države na noben način ne vztrajajo na tem, da bi izbira bila omejena na to listo. Zaprosil je ostale člane Varnostnega sveta, naj predlože druga imena, za katera mislijo, da imajo podobne kvalifikacije.

Kvalifikacije, ki so po mnenju Združenih držav potrebne, da more kdo biti izbran za kandidata, so izkušenost v upravi, podkovanost v praktični politiki; kandidat nadalje ne sme imeti skrajnih osebnih političnih teženj in mora obvladati več jezikov.

Johnson je nadalje omenil, da so mirovno pogodbo z Italijo, katera določa ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja, podpisali 10. februarja in da bo novi guverner moral prevzeti svoj položaj, brž ko bodo pogodbo ratificirale Velika Britanija, Sovjetska zveza, Francija in Združene države.

Izbira guvernerja pripada Varnostnemu svetu ter mora vsak kandidat doseči odobritev vseh 5 velesil. Neuradno so sklenili, da ne bodo na ta položaj izvolili nobenega državljana, pripadnika katere koli izmed 5 velesil.

Kakor vemo, določa statut Svobodnega ozemlja, da guverner ne sme biti niti državljan Trsta niti jugoslovanski ali italijanski državljan ter da je treba pred njegovim imenovanjem vprašati za mnenje Jugoslavijo in Italijo. V kolikor je znano, ni do zdaj še nobena druga velesila predložila liste svojih kandidatov.

Inflacija v ZSSR

V novem preračunu so razvidne hude posledice vojne

LONDON, 24. februarja. *Kakor piše Reuterjev finančni dopisnik, potrjuje sovjetski preračun za leto 1947, predvidevanje iz preračuna za leto 1946, po katerem stoji Sovjetska zveza pred vprašanjem povojne inflacije, ki je vsaj tako težak problem, kakor problem vsake druge države.*

Pripombe finančnega ministra, ki je poudarjal nujnost zvišanja proizvodnje delovne sile in znižanja proizvajalnih stroškov, se nanašajo na probleme, ki so kar precej domači v Veliki Britaniji in v Združenih državah. Ti problemi so očividno nujnejši v Sovjetski zvezi kot v Združenih državah in skoraj sigurno nujnejši, kakor pa so kdaj koli bili v Veliki Britaniji, kér ni mogoče črtev, katere mora trpeti ta država, niti od daleč primerjati z žrtvami Sovjetske zveze.

Primer, ki ga je navedel sovjetski finančni minister, o načrtu, za katerega je predvideni strošek v višini 900 milijonov rubljev kesneje dejansko znašal 1300 milijonov rubljev, je le eden od manj skrajnih primerov, katere je omenil v svojem oktobrskem preračunu in v katerem se je minister pritoževal, da so proizvajalni stroški v različnih industrijah in zaradi tega tudi cene med istimi državnimi podjetji presegle predvidevane cene za 100%.

Kljub temu pa je problem očividno težak. Cene, ki jih predvideva načrt, so mnogo višje od predvojnih cen. To je jasno razvidno od celokupnih postavk v preračunu. Če ga preračunamo v rubljih, je oktobrski preračun bil skoraj dvojen v primeru s preračunom iz leta 1940, medtem ko proizvodnja Sovjetske zveze v letu 1946, če upoštevamo uničenje polovice njene teške industrije, očividno ni mogla biti tako visoka, kakor leta 1940. Sami uspehi za leto 1950 so na splošno nižji od prvotnega načrta iz leta 1942, katerega pa niso nikoli dokončali. Uspehi so za 11% nižji, kar se tiče proizvodnje železa, in nič manj kot za 27% nižji glede petrolejske proizvodnje.

Neizogiben zaključek je ta, da so med letom 1940 ter letom 1946 cene narastle v Sovjetski zvezi vsaj za še enkrat toliko, kot so bile pred vojno. Poznano je, da ta inflacija ne vpliva na svobodni trg, temveč na glavne kontrolirane sektorje sovjetskega gospodarstva.

Iz preračuna v 1947 je razvidno še nadaljnje povišanje obtoka denarja za 22%. Razen če ne bo mogoče v tem istem znatnem razmerju povečati proizvodnje materialnih dobrin, se bo inflacija cen v 1947 še zviševala, pa čeprav s počasnejšim ritmom.

Izdatki za narodno obrambo obsegajo še vedno 18% preračuna za leto 1947. Znižanje za 23 ali 24% v primeru s številkami iz 1946 bo najbrž bolj navidezno, kakor dejansko, ker je preračun iz 1946, kakor v ostalih državah, brez dvoma vseboval plačilo ogromnih dolgov, ki so zapadli med letom.

Povpreček izdatkov za obrambo predstavlja v uradnem preračunu manjšo postavko, kakor v Veliki Britaniji in v Združenih državah, toda tvori mnogo večje breme za narodni dohodek, ker obsega sovjetski preračun skoraj vse narodno gospodarstvo, medtem ko se britanski in ameriški preračun nanašata le na delavnosti, ki so v pristojnosti zadevnih vlad.

JUGOSLOVANSKI PROTEST ZARADI „VOLKSDEUTSCHERJEV"

Beograd, 24. februarja

Jugoslovanska vlada je poslala Zavezniškemu nadzorstvenemu svetu za Avstrijo protestno noto v zvezi s poročili, ki jih je objavilo nekoliko časopisje o pogajanjih med zavezniškimi in avstrijskimi oblastmi o naselitvi 120.000 do 140.000 «Volksdeutsche» iz Jugoslavije, Romunije in Bolgarije ob jugoslovanski meji v južni Koroški in Štajerski.

Ker so ti «Volksdeutscherji» dejansko najzagrizenejši nacisti in pangermansko nastrojeni ljudje, največji sovražniki, ki so povzročili ogromno zla ter nepopravljivo škodo jugoslovanskim narodom med nedavno vojno, izjavlja jugoslovanska vlada, da bi imela naselitev «Volksdeutscherjev» v južni Koroški in Štajerski kot izzivanje proti Jugoslaviji in kot stalno nevarnost za mir in varnost na avstrijsko jugoslovanski meji.

Jugoslovanska vlada pravi v drugi noti, da provocirajo obmejne incidente razne «tolpe», ki jih sestavljajo begunci jugoslovanske narodnosti. V noti omenjajo, da je tem elementom dovoljeno svobodno vstopati v Avstrijo ter prekoračevati pogostoma jugoslovansko mejo, da se potem, ko so izvedli rope in različna nasilna dejanja, umaknejo na avstrijsko ozemlje.

BENEŠ O SLOVANSTVU

Predsednik češkoslovaške republike Edvard Beneš je 6. t. m. sprejel skupino «Jednote slovanskih žen» in ji podal nekaj zanimivih misli o slovaskem vprašanju. Med drugim je rekel, da imajo v posledici dogodkov druge svetovne vojne vsi slovanski narodi zdaj pred seboj novo razdobje svoje zgodovine. Položaj slovanskih narodov se je v zgodovini Evrope v temelju izpremenil in se bo verjetno v nadaljnjem razvoju le izpreminjal, čeprav bo ta razvoj počasen in odvisen predvsem od njihovega uspešnega dela v miru.

Tega velikega preloma ni mogoče zavreti, čeprav bi se pojavili novi Hitlerji. Sodobni slovanski program je nastal v revolucijskem letu 1848, slovanska misel pa je od takrat doživela celo vrsto razvojnih sprememb. Njenega pravega razvoja ni mogoče ločiti od demokratičnega in človeškega programa.

Slovani so zadnji prišli na pozornico svetovne zgodovine. Zato so drugi narodi dolgo zrli nanje z nerazumevanjem, jih podcenjevali in naravnost odrivali ter drželi v neki vrsti podrejenosti, če ne politične, pa vsaj gospodarske in kulturne. Ni bilo le ugodnejše prilike za novo ureditev teh razmer, kakor je sedaj. Ni dvoma, da se bodo slovanski narodi tega zavedli, kakor tudi tega, da bodo edino z demokratično ureditvijo, notranjo složnostjo in socialno pravičnostjo obdržali toliko moči, da bodo mogli odbiti vsak bodoči napad od zunaj, čim se bo znova pojavil.

BRITANSKA IMOVINA V JUGOSLAVIJI

London, 24. februarja

Britanska vlada je prejela od jugoslovanske vlade noto, v kateri ji sporoča, da britanski trgovinski komisiji ni potrebno priti v Jugoslavijo.

V noti beograjske vlade sporočajo, da je britanska imovina v Jugoslaviji vsa podržavljena ter da se lastniki pogajajo le za to, da dobijo odškodnino. Namen komisije je bil, da preuči vprašanje britanske imovine v Jugoslaviji.

V londonskih političnih krogih so zelo začudeni nad jugoslovansko noto, posebno, ker so se o obisku komisije že prej dogovorili. Razen tega je belgijske preiskovalna komisija pred kratkim obiskala Jugoslavijo zaradi vprašanja belgijske imovine.

SOVJETSKI DOLG ZDRUŽENIM DRŽAVAM

Washington, 24. februarja

Poročevalec ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da je Molotov dal zagotovila ameriškemu veleposlaniku v Moskvi generalu Bedellu Smithu, da bo Sovjetska zveza preučila vprašanje likvidacije svoje postavke na Yanu najema in posojila z Združenimi državami, katera znaša 11 milijard dolarjev.

Poročevalec je omenil, da sedanja Molotovljeva zagotovila ne pomenijo nujnost, da se je Sovjetska zveza obvezala — po določbah pakta o najemu in posojilu, ki ga je sklenila z Združenimi državami, da bo povrnila ali plačala neporabljeni ali pa spet dosegljivi material.

ZSSR ŽELI GLOBLJI SPORAZUM Z ANGLIJO

London, 24. februarja

Moskovski radio je sporočil, da je Stalin izdal dnevno povelje sovjetski vojski ob priliki 29-letnice sovjetske armade, ki bo jutri.

Povelje pravi: «Sovjetska vojska slavi svojo 29-letnico v času, ko ves narod dela za obnovo države, da bi odpravil posledice vojne in da bi nadalje razvil gospodarstvo države. Naša zemlja ne bo nikoli pozabila junaštva sovjetske vojske v pretekli vojni.»

Ko govori o «popolni zmagi» komunistov in brezstrankarskega bloka pri zadnjih volitvah v vrhovni sovjet, pravi Stalin v dnevnem povelju, da to pomeni, da je «edinost sovjetske družbe nezrušljiva in da ves sovjetski narod trdno stoji ob svoji vladi komunistične partije in je trdno odločen, da se bo boril za nadaljnji razvoj svoje ljubljene domovine.

Stalin je v dnevnem povelju tudi poudarjal potrebo, da imajo sovjetske čete visoko stopnjo borbene sposobnosti in morale, ter je pristavil, da je naloga celokupne sovjetske vojske, zračnih sil in mornarice, da stalno dan za dnem izpopolnjujejo svojo vojaško izurjenost, da nadalje preučujejo preizkušnje vojne in jih koristno porabijo. Sovjetski generali, admirali in častniki morajo stalno izboljševati svoje teoretično znanje in morajo tudi obvladati vse metode za izurjenje vojaštva, ki so tako bistveno važne pri vežbanju vojske v dobi miru.

BRITANCI IZ EGIPTA

Kairo, 24. februarja

Britanske vojaške oblasti so obvestile egiptovsko vlado, da bodo zadnji britanski vojaki zapustili Kairo 31. marca, ko bodo izpraznili vojašnice Hasr el Nil, ki so v središču mesta.

DAKARSKO LETALIŠČE

Washington, 24. februarja

Ameriško poveljstvo za letalske prevoze je javilo, da so njeno letališče pri Dakarju na zahodni afriški obali izročili francoski vladi. Vse ameriško vojaško osebje bodo čimprej odpeljali z oporišča.

USA pošiljajo hrano stradajočim Romunom

WASHINGTON, 24. februarja. — *Ameriški predsednik Truman je izdal ameriškemu Rdečemu križu navodila, naj razdeli nujno potrebne pošiljke hrane v Moldaviji, ki je severna romunska pokrajina in kjer grozi smrt zaradi lakote pol milijona prebivalcem.*

Celotno besedilo predsednikovega poročila je sledeče: «Ameriški predstavniki v Romuniji so me obvestili, da v Moldaviji umira od lakote 500.000 prebivalcev. Na tisoče ljudi je tam zaradi lakote že umrlo, na stotine jih umira vsak dan, položaj pa je še vedno slabši. Zato sem zahteval, da ameriški Rdeči križ omogoči in razdeli 4500 ton vojaških obrokov jedi in 2500 ton fižola. Ta količina hrane bo odtegnjena ameriški vojski in bo prispela v romunsko pristanišče Konstanco v teku 10 dni. Ta količina hrane vsebuje za 16 dni po 1000 kalorij na osebo za pol milijona ljudi.

«Naprosili smo romunsko vlado, da omogoči romunskemu Rdečemu križu pod nadzorstvom ameriškega Rdečega križa razdelitev te hrane prebivalcem brezplačno in ne glede na politične, narodnostne, verske in socialne ozire.

«Istočasno smo posvetili vso pažnjo vprašanju, da bi Romuniji omogočili nakup nadaljnjega žitega, in sicer žita. Od Romunije smo tudi zahtevali, da nam da takojšnje zagotovilo, da bodo dobavljeno in prenostalo domačo hrano uspešno porabili za olajšanje izrednega stanja, ki je nastalo zdaj zaradi lakote.

Med ostalimi zagotovili nam mora Romunija jamčiti, da, dokler bo sedanja lakota:

1. Romunija ne bo dajala nobenega žita na račun reparacij.

2. Romunija ne bo izvažala ali dovolila izvažati žita iz Romunije bodisi kot odplačevanje za posojilo žita, katero je prejela od tujih držav, bodisi v trgovinske svrhe ali pa v kake druge namene.

3. Ameriški opazovalci bodo lahko na način, ki se jim zdi primeren, opazovali razdeljevanje ameriškega žita v Romuniji, katerega razdeljevanje se mora vršiti ne glede na politične, narodnostne, verske ali socialne ozire.

«To okolnjo sem ukazal iz človeških razlogov. Tradicija ameriškega naroda je, da stori vse mogoče ukrepe za olajšanje sedanjega trpljenja romunskega naroda, ne glede na to, kaj je vzrok grozovite stiske, v kateri je zdaj tamkajšnje ljudstvo.»

Predstavniki dveh romunskih strank, in sicer narodno liberalne in narodne kmetske stranke, so se zahvalili ameriškemu predsedniku Trumanu za njegovo povelje, naj pošljejo v Romunijo 7000 ton hrane, katera je bila namenjena za ameriško vojsko.

V svoji pismeni zahvali ugotavljata obe romunski stranki, da so Trumanove določbe glede razdelitve te hrane pravične.

Delo za begunce v Veliki Britaniji

LONDON, 24. februarja — «Sunday Times» je objavil članek, da je britanska vlada izdala ukrepe za ustanovitev britanskih središč v Nemčiji in Avstriji, za zaposlitev delavnih moči. Verjetno bodo ta središča odprli najprej v Berlinu za Nemčijo ter na Dunaju za Avstrijo. Osebje bo izbralo britansko ministrstvo za delo.

Časopis pojasnjuje, da bo mogoče z otvoritvijo teh središč zagotoviti letos stotisoč beguncem zaposlitev v Veliki Britaniji.

«Sunday Times» pripominja, da ta številka ne predstavlja meje, ki jo žele doseči. Pogajanja s sindikalnimi organizacijami potekajo zadovoljivo, da bodo razpoložljive tuje delavne moči odgovarjale namenom.

Časopis pripominja, da bodo v Nemčiji in Avstriji izdelali seznam delavcev ter jih bodo pologoma, ko bo dana možnost, prepeljali v Veliko Britanijo, če bo potrebno tudi z njihovimi družinami vred. Po bivanju v začasnih zbirnih središčih jih bodo porazdelili po raznih industrijah.

Ti delavci bodo prejemali plače, ki jih bodo določile britanske sindikalne organizacije ter bodo razen tistih, ki bodo porazdeljeni v posebne skupine, uživali isti postopek kot britanski delavci. —

Težave zaradi jezika bodo premagane tako, da bo v vsaki skupini tujih delavcev v podjetju oseba, ki bo obvladala angleščino.

Bodočnost ter morebitno državljanstvo teh delavcev bodo kesneje preučevali. V svojo domovino se bodo mogli vrniti, kadar koli bodo želeli. Isto možnosti zaposlitve bodo dane tudi nemškim vojnim ujetnikom.

«To bi bil — zaključuje časopis — program, ki ga izdeluje v podrobnostih britansko ministrstvo za delo. Minister bo o tem čimprej poročal v spodnji zbornici.

MOLOTOV O ACHESONU

London, 24. februarja

Moskovski radio je sporočil, da je Molotov odgovoril Marshallu da njegov odgovor na sovjetsko protestno noto glede Achesonove izjave o sovjetski zunanji politiki «ni prepričljiv».

Molotov je izjavil, da je sovjetska vlada še vedno istega mnenja, kot ga je izrazila v svoji noti 14. februarja, v kateri je obtožila ameriškega državnega podtajnika Achesona sobrekovanja.

STALINOVO DNEVNO POVELJE SOVJETSKI VOJSKI

Edinburg, 24. februarja

Londonski dopisnik škotskega konservativnega glasila «Scotsman» piše, da je Molotov izjavil britanskemu veleposlaniku v Moskvi, da bi sovjetska vlada želela doseči globlji sporazum z Veliko Britanijo, kot pogoj za revizijo anglo-sovjetske zavezniške pogodbe.

Dopisnik piše dalje, da je Molotov izjavil, da odnošajev med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo ni mogoče ločiti od stališča v pogledu svetovne trgovine, za dobave surovin, predvsem pa varnostnih zahtev v raznih delih sveta. «Razpravljanja glede pomorskih in rečnih poti - dodaja dopisnik - bi se morala raztegniti na vprašanja o sovjetskem in britanskem stališču glede na plovbo v Severnem morju, na vprašanje Spitzbergov, na bodočnost Kielskega prekopa, na svobodni prehod za sovjetsko in poljsko brodovje skozi Baltik ter trgovsko mornarico vseh balkanskih narodov, kakor tudi na vprašanje Dardanel.»

— V Parizu so zanikali vse vesti, da bi predsednika republike Vincenta Auriola zadela kap.

Židje se selijo

Nekateri hočejo v Palestino, drugi pa jo zapuščajo

LONDON, 24. februarja. — *Židovski rabin Bernstein, svetovalec za židovske zadeve pri ameriškem poveljstvu v Nemčiji, je izjavil, da želi 155 tisoč židovskih beguncev na ameriškem področju v Nemčiji in 30 tisoč v Avstriji oditi v Palestino. Neki britanski častnik pa je izjavil, da je 500 Židov, ki so se izselili v Palestino, že vložilo prošnje za vrnitev v Nemčijo.*

Poljska uradna agencija javlja, da je več tisoč Židov, ki so zapustili Poljsko v času množičnega pobega, zaprosilo za vrnitev na Poljsko. V Varšavi pričakujejo, da se bo spomladi vrnilo okoli 10.000 Židov na Poljsko, ker so se naveličali čakati na možnost vseljevanja v druge države ter zaradi slabega življenja po taboriščih. Ker je mnogo Židov na skrivaj zbežalo iz Poljske po protižidovskem pogromu pri Kielcah, preučuje zdaj poljska vlada, kako bi lahko legalizirala njihovo vrnitev v domovino.

Na Cipru je britanski parnik «Empire Rival» izkrcal 804 Žide, ki so se hoteli ilegalno naseliti v Palestini.

Avstrijska vlada je sklenila, da bo dovolila nekaterim Židom, ki so v Palestini da se vrnejo v Avstrijo. UNRRA je prevzela repatriacijo 323 žrtev nacističnega preganjanja.

Norveška vlada je poslala v Nemčijo posebno delegacijo, ki bo zbrala 600 Židov, ki živijo v begunskih taboriščih, ter jih poslala na Norveško, kjer bodo lahko ostali daljšo dobo.

BRITANSKA KOMPARTIJA ZBORUJE

London, 24. februarja

Na letni konferenci britanske komunistične partije v Londonu, ki se je udeležuje okoli tisoč delegatov, je glavni tajnik partije napadel zunanjo politiko britanske vlade. Zatrdil je, da je britanska zunanja politika hlapčevska do Združenih držav in sovražna do tistih, ki jih je tajnik označil kot «demokratske države Evrope.»

Tiskarska stavka

V Parizu izhaja poleg ameriškega in angleškega dnevnika samo še komunistična „Humanité" - Stavkujoči delavci napadli njene prodajalce

PARIZ, 24. februarja. — *Ker zaradi stavke grafikov pariški listi še ne izhajajo, kupujejo Paričani švicarske in belgijske liste, ki prihajajo v velikem številu v Pariz. Zaradi posebnega sporazuma z odborom stavkujočih izhajata v Parizu dva dnevnika v angleščini, «Daily Mil» in «New York Herald Tribune». Od francoskih listov izhaja edinole komunistično glasilo «Humanité».*

Prodaja tujih listov in «Humanité» pa povzroča večkrat incidente. Tako si je moral pred nekaj dnevi posebni «obrambni odbor» komunističnega glasila utreti pot skozi stražo stavkujočih delavcev, da bi vzpostavil telefonske zveze. Stavkujoči sindikati pa so objavili energičen protest proti temu podvigu «obrambnega odbora» komunističnega glasila «Humanité».

Ta podvig končno tudi ni imel uspeha, kajti stavkujoči delavci so telefonske zveze takoj spet poškodovali. Stavkujoči sindikati označujejo komunistični «obrambni odbor» kot «stavkokaze». Istočasno so izrazili obžalovanje, ker je to povzročil list, ki bi moral zagovarjati delavske interese.

Pariška policija je aretirala 30 članov stavkujočega grafičnega združenja, ker so napadli prodajalce časnikov in uničili večje število listov. Skupina 20 stavkujočih se je več kot eno uro vozila po Parizu v avtomobilu, ki so ga označili kot lastništvo komunističnega lista «Humanité» — ki se ne udeležuje stavke in redno izhaja — ter napadala prodajalce tujih časnikov in komunističnega glasila.

POLJSKA AMNESTIJA 25.000 JETNIKOV V POLJSKIH ZAPORIH

London, 24. februarja

Dopisnik «Timesa» poroča iz Varšave, da so imenovali polkovnika Jana Rzepeckega, ki je bil nedavno obsojen na 5 let zapora, nato pa ga je predsednik republike pomilostil, za podravnatelja poljskega vojaškega in znanstvenega instituta. Rzepetcki je bil prej poveljnik tajne uporniške vojske v Poljski.

Dopisnik pristavlja, da mislijo, da bo imenovanje Rzepeckega dalo vzpodbudo za druge visoke častnike v tujini k vrnitvi v domovino.

Kot poroča varšavska radijska postaja, se je na podroćju pri Krakovu in Lublinu predalo 250 članov poljskega podtalnega gibanja «Svoboda in neodvisnost» ter so izročili 172 strojnih pušk in druga orožja, odkar je predsednik poljske republike Boleslav Bierut proglasil amnestijo.

Po amnestiji, katere podrobnosti so pred kratkim sporočili, nameravajo na Poljskem takoj spustiti na svobodo 25.000 jetnikov. Amnestija velja za vse člane podtalnih organizacij in za Poljake, ki živijo v tujini, ki se bodo javili v dveh mesecih poljskim oblastem. Vsi Poljaki, ki so bili obsojeni na 5 let ječe ali manj za politične kršitve, bodo amnestirani, druge kazni bodo zmanjšane, smrtne obsode pa bodo spremenjene v zaporne kazni na 15 let. Iz amnestije pa je izključenih 3 tisoč ljudi, ki so zagrešili vohunstvo ali izdajo.

Amnestije, ki jo je podelila poljska vlada, se bo okoristilo okoli 45 tisoč oseb; 25 tisoč jih bodo takoj izpustili na svobodo.

Dvestotim osebam, ki so bile obsojene na dosmrtno ječo ter 65 osebam, ki so jih obsodili na smrt, bodo kazen spremenili na 15 let zapora. Poljski parlament je včeraj naslovil poziv na Poljake v tujini, naj se vrnejo domov in naj sodelujejo pri obnovi države.

Portugalski kardinal o krščanstvu in komunizmu

LIZBONA, 24. februarja. - *Portugalski kardinal-patriarh don Manuel Cercjeira je imel preko radia nagovor portugalskemu narodu. V govoru je kardinal ostro obsodil komunizem ter je grajal velesile, ki «obtožujejo» Španijo. Kardinal je tudi obsodil tiste, ki so izrekli v Zagrebu obsodbo nad nadškofom Stepincem.*

Kardinal, ki se je v radijskem govoru bavil z vprašanjem o nasprotstvu med komunizmom in krščanstvom, je dejal: «Komunizem predstavlja grožnjo za vse narode na svetu. Nikdar še ni bilo v zgodovini tako splošne organizacije proti Bogu in Kristusu.»

Kardinal je nato dejal, da sicer komunisti in kristjani uporabljajo iste besede, vendar pa imajo te vesede različne pomene. Kardinal je nato navedel za primer besedo «demokracija» ter je dejal:

«V imenu demokracije so komunisti pregazili pravico, ko so obsodili na ječo zagrebškega nadškofa. V imenu demokracije, vlade, katere je postavila tuja sila, tiranizirajo svoje države in obtožujejo katoliško Španijo.

Kardinal je nato dejal, da je nemogoča sprava med krščanstvom in komunizmom ter je pristavil: «Samo dve možnosti sta, da premagamo komunizem. Prva možnost je, da komunizmu odvzamemo njegovo orožje, s katerim pridobiva zmage ter da oblikujemo družbo tako, da izvedemo socialno pravičnost. Druga možnost pa je, da človeške duše vzgajamo v krščanskem duhu, tako da postanejo nedostopne za marksizem.»

KRALJEVSKI PAR V JUŽNI AFRIKI

London, 24. februarja

Dopisnik BBC javlja, da je britanska kraljevska rodbina prebila noč v kraljevskem vlaku. Zjutraj se je vlak ustavil v slikovitem kraju, ravno ko se je prikazalo sonce iznad gora. Kraljica je opazila nekaj oseb, ki so se držale ob strani. Izstopila je iz vlaka, da bi spregovorila z njimi nekaj besed. Tudi kralj se je približal skupini ter pozdravil navzoče v afrikanščini.

Med voznjo je bil kralj Jurij po radiju v zvezi z Londonom in je poslušal novice o zadnjem razvoju krize pomanjkanja goriva in o indijskem položaju.

EKSPEDICIJA ADMIRALA BYRDA

Odkritje novih otokov, zalivov in pogorij

Obe skupini sta že skoraj zaključili delo

S krova admiralske ladje «Mount Olympus», 24. februarja — Reuterjev dopisnik na krovu admiralske ladje «Mount Olympus» poroča, da je ameriška antarktična ekspedicija tako rekoč zaključila svoje delo. V soboto so sporočili, da sta dve skupini ekspedicije, to je vzhodna in zahodna, že skoraj popolnoma preiskali antarktično zemljo.

Včeraj dopoldne pa je prišla vest, da je bila vzhodna skupina ekspedicije na Weddellskem morju, potem ko je prodirala skozi vihar na poletoku Palmer, nekoliko kesneje pa so sporočili, da je zahodna skupina prešla 2.400 km ob obali v smeri proti zahodu, prekoračila antarktični ocean ter Atlantik in Indijski ocean, nakar sta dve letali pristali, ko sta pregledali skrivnostna področja na drugi strani pola. Ti dve vodni letali sta preleteli obalo zemlje princese Ranghila in princese Elizabete, skoraj na nasprotni strani Male Amerike, na drugi obali kontinenta, ki je tako velik kot sta Evropa in Združene države skupaj. Podrobnosti o teh poletih še ni.

Poveljnik ekspedicije admiral Richard R. Byrd preučuje rezultate zadnjih poletov z velikimi prevoznimi letali, ki še vedno prodirajo v nepregledana področja tega ozemlja. Pred dvema dnevoma je uspelo tem letalom priti na nepoznane točke vzdolž gorskih grebenov, ki se razprostirajo ob zahodni obali Rdečega morja v obliki zagozde.

Z obeh letal, ki sta bili na poletu več kot po deset ur, so posneli na stotine fotografij novo odkritega gorovja ter so napravili mnoge popravke na sedanjih zemljevidih. Razen tega poročajo, da so člani ekspedicije admirala Byrda napravili geografske reliefe o 125.000 kv. km obalnega področja antarktične zemlje. Odkrili so petnajst manjših otokov, štiri zalive, dve gorski verigi, ki dosegata približno 5000 m višine.

ALTMEYER
TAJNIK IRO

Lake Success, 24. februarja

Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie je imenoval Američana Arthurja J. Altmeyerja za izvršnega tajnika pripravljalne komisije Mednarodne organizacije za begunce.

Lie je naznanil tudi, da je na zahtevo predsednika pripravljalne komisije ustanove IRO Henryja Ponsota odobril komisiji predplačilo 250.000 dolarjev, da lahko nadaljuje z delom. Ta ukrep so sprejeli na osnovi odločitve glavne skupščine Združenih narodov, da lahko glavni tajnik posodi denar, ki je povračil v dveh letih, iz fonda Združenih narodov

DIPLOMAT - BIGAMIST

Beograd, 24. februarja

Jugoslovanska vlada je zahtevala od grške vlade, naj odpokliče prvega tajnika grškega poslaništva v Beogradu Tsagrisa, kateri naj bi, kakor zatrjujejo, sklenil «zakon z jugoslovansko državljanko, čeprav je bil še vezan po prejšnjem zakonu».

Jugoslovanske oblasti zatrjujejo, da je Tsagris zakrivil bigamijo z Jeleno Najdanovič ter ji je pomagal pri tem, da je zapustila državo z napačnim potnim listom, ki ga je Tsagris izdal na ime njegova prve žene, toda preskrbel s fotografijo Najdanovičeve.

Razprava proti Kesselringu

Pričanje angleškega podpolkovnika, ki je služil v nemški vojski

BENETKE, 24. februarja — Na sobotni razpravi proti Kesselringu so zaslišali kot pričo zagonetnega podpolkovnika Scotlanda, ki je predhodno priznal, da je vršil službo v nemški vojski v Italiji in ki je zdaj nastopil v uniformi višjega častnika britanske vojske. Priča je bil na čelu preiskovalnega odseka komisije za vojne zločine in je kot tak sprejemal poročila preiskovalnih organov obtoženca. Na poziv predsednika sodišča je podpolkovnik Scotland razložil organizacijo nemške vojske v Italiji. Na vprašanje, če je maršal Kesselring bil splošno ali le delno odgovoren v pogledu protipartizanske vojne, priča ni točno odgovoril. Misli, da se je od konca marca leta 1944 obtoženec moral čuti odgovornega za vso protipartizansko vojno in to tembolj ker so poveljniki njemu posredno podrejenih oddelkov dobivali od njega smernice.

Na zahtevo obrambe je priča prečital izjavo britanskega generala sira Harolda Alexandra, ki je Kesselringovo delovanje označil takole: «V kolikor je meni znano, je bila vojna v Italiji korektna in vodena z vojaškega vidika na najboljši način.» Predsednik je nato od priče zahteval, naj označi besedo «partizan» v smislu nemskega pojmovanja. Priča je odgovoril, da v kolikor so njemu pravili mnogi Nemci, je ta beseda istovetna z «banditi in skupinami banditov» ali z osebami, ki so se pridružile edinicam, ki so z orožjem nastopale v zaledju nemškim čet.

Za podpolkovnikom Scotlandom so zaslišali Stefana Lidomicia, čigar sin in nečak sta bila v Ardeatinskih jamah od Nemcev ubita. Ta je opisal podrobnosti navedenega pokolja in pripomnil, da so oglasi, ki so razglašali krvave represalije, nosili podpis obtoženca. Obramba pa je pripomnila, da so v Rimu nabiti oglasi bili podpisani od Stahela, Maeltzerja in drugih.

Razpravo so preložili na danes ob 10. uri.

Predhodno je na razpravi nadaljeval s svojimi izjavami priča Kappler. Kapper je pripovedoval o atentatu v ulici Rasella ter o talcih, ki so jih postrelili, in sicer za vsakega Nemca deset Italijanov, a so jih na pomoti postrelili pet več. Ta naloga je bila poverjena njemu. Ukaz je dobil včasi od Maeltzerja, včasih pa neposredno iz Berlina. Kappler je nadalje dejal, da je vsa svoja poročila poslal vrhovnemu poveljstvu SS oddelkov ter je ponovil, da je dobil ukaz za represalije po atantatu v ulici Rasella osebno od majorja Boehma. Vendar je dejal, da mu je znano, da je ta ukaz prišel «z mnogo višjega mesta». Ker varnostna služba v Rimu ni imela neposrednih stikov z Berlinom, meni da je ta ukaz izdal Himmler ali Ribbentrop in ne Hitler sam in tako ga je dobilo poveljstvo.

OBISK DELEGACIJE NEMŠKE KOMPARTIJE V ANGLIJI

Frankfurt, 24. februarja

Šestčlanska delegacija nemške komunistične partije iz ameriškega zasedbenega področja bo pod vodstvom predsednika stranke Maksa Reimana odšla v Veliko Britanijo na povabilo britanske komunistične partije, da se bo udeležila glavne konference komunistične partije v Londonu.

GRŠKI GVERILJCI
V JUGOSLAVIJI

Atene, 24. februarja

Grška novinarska agencija poroča: Bivši častnik jugoslovanske vojske, ki je pred kratkim zbežal iz Jugoslavije, je podal sledečo izjavo:

«Videl sem grške komuniste ki so se prosto gibali v mestu Bitolj, na meji med Jugoslavijo in Grčijo. Razen tega imajo ti grški komunisti v Bitolju svoj posebni urad. Grški partizani — Elasovci, obiskujejo v Jugoslaviji vojaške in politične šole, nekateri Elasovi «častniki» pa obiskujejo celo predavanja na beograjski vojaški akademiji.»

Vse to je omenjeni bivši jugoslovanski častnik izjavil pred preiskovalno komisijo Združenih narodov, ko je obiskala grški otok Syra.

SOVJETSKI PRERAČUN

London, 24. februarja

Kot poroča moskovska radijska postaja, je sovjetski finančni minister Argenij Jeverev, ko je predložil svoj preračun vrhovnemu sovjetu Sovjetske zveze na zasedanjih v Kremlju, izjavil, da bo sovjetska industrija prejela leta 1947 za 18 milijard in 300 milijonov rubljev višje nakazilo kot pa leta 1946. Radijsko poročilo dodaja, da je Jeverev izjavil, da bodo dohodki in izdatki preračuna za leto 1947 znašali 391 milijard 500 milijonov rubljev, odnosno 371 milijard 400 milijonov rubljev.

Neznanci ranili britanskega kurata

Trst, 24, februarja

Tri oborožene osebe so v petek ustavile blizu S. Dona ob Piavi avtomobil, v katerem sta se vozila britanski vojaški kurat oče Augustin G. Rody in duhovnik Gerald Bankes. Očeta Rodyja so ustrelili v želodec in je njegovo stanje resno. Oče Rody je bil v Italiji šele kratek čas. Najprej je služil v Neaplju, zdaj pa je vršil službo vojaškega kurata pri nemških ujetnikih v Riccione.

Očeta Bankesa napadalci niso zadeli, več krogel je preletelo tik nad njegovo glavo. Služil je pri padalcih v prvi armadi in bil med vojno dvakrat ranjen. Zdaj vrši službo garnizijskega kurata v Padovi. Oba duhovnika sta se vračala s konference katoliških kuratov v Trstu.

VESTI V 1 STAVKU

— Bolgarska vlada je imenovala Dimitra Bratanova za poslanika v Rimu; Bratanov je član izvršnega odbora bolgarske socialdemokratske stranke, poslanec in glavni urednik socialdemokratskega lista «Narod».

— Francoski socialistični voditelj Léon Blum bo v maju mesecu zasebno obiskal Avstrijo, Madžarsko, Romunijo in Turčijo.

SOCIALNA POLITIKA

Razvoj podeželske sociologije v Združenih državah

V Združenih državah posvečajo vedno večjo pozornost problemom in študiju podeželske sociologije. Posluje celo poseben urad kmetijskega ministrstva, katerega naloga je, da preučuje gospodarske in socialne probleme v njih odnošajih s kmetijstvom in kmetskim življenjem. Gre za tako imenovani «Bureau» kmetijskega gospodarstva, ki ima tri oddelke: upravo kmetijskih podjetij, gospodarstvo zemljišč in oddelek za podeželsko ljudstvo in kmetijsko blaginjo. Ta poslednji, ki se posebno zanima za sociološki študij, sestoji iz malega jedra študentov, ki je razdeljeno na pododdelka podeželske organizacije in poljedelske delovne sile. Posluje kot osrednji urad študija in raziskovanj ter je tesno povezan z raznimi poljedelskim poizkusnimi zavodi, ki uživajo mnogovrstne zemljiške koncesije s strani vlade. Ta oddelek deluje pri študiju rešitev raznih podeželskih problemov in se je pokazal kot posebno koristen na področju poljedelske zakonodaje; izvršuje nadalje zanimiva nadzorstvena poizvedovanja o učinku upravnih načrtov in se končno posveča v sodelovanju z zvezo za poljedelski razvoj znanstvenemu napredku poljedelstva.

Za ocenitev dalekosežnosti in obsirnosti tega študija je dovolj, če si ogledamo nastale probleme, na primer vedno naraščajoči pritok priseljencev s podeželja v industrijska središča. Ne samo da je v letih od 1930 do 1940 odstotek rojstev pri poljedelskem ljudstvu bil dvakrat tolik kot pri mestnem prebivalstvu, ampak se je z napredujočo mehanizacijo poljedelskih del zmanjšala tudi potreba delovne sile. Posledica tega je, da težijo poljedelska podjetja k razširitvi in povečanju kljub temu, da že toliko časa tvorijo ogrodje socialne strukture Združenih držav. Tako je padlo v zadnjih 20 letih število kmetskih podjetij za 350.000 enot, medtem ko je število hektarjev obdelane zemlje poskocilo za 100 milijonov; celotna poljedelska proizvodnja pa se je povečala za 20%. V istem časovnem razdobju je zapustilo podjetja okoli en milijon oseb; po drugi strani pa je kmetsko prebivalstvo, ki ni pripadalo kmetijam, narastlo za okoli 7 milijonov, tako da je znašal čisti prirastek vsega podeželskega prebivalstva v 20 letih 5 milijonov 500 tisoč oseb.

V Združenih državah, kljub temu, predvidevajo da bo postopoma izginila razlika med mestnim in kmetskim prebivalstvom zaradi zgoščevanja slednjega v podeželskih središčih vedno večje važnosti. V ostalem pa priteka v ta središča tudi znaten tok priseljencev iz mest. Vzrok temu je naraščajoče izpolnjevanje prometnega omrežja, ki je s skrajševanjem razdalj omogočilo stanovati tudi onim, ki so zaposleni v mestih, v dokaj oddaljenih naselbinah.

Ta pojav je vplival ugodno tudi na vzgojni ustroj s tem, da je dovoljeval osredotočenje pouka osnovne in srednje stopnje v trgih in podeželskih središčih določene važnosti in privolitev v koristno nadomestitev malih podeželskih šol, ki so bile često slabo opremljene, z zahtevami sodobne didaktike.

POSLEDICE STAVKE

Stavka delavcev na poljih sladkornega trsa na Havajskih otokih traja že če šest mesecev. Delavcev je okoli 28.000. Doslej so zaradi stavke izgubili 8 milijonov dolarjev pri plačah, lastniki pa 21 milijonov zaradi izgub v trgovini. Velika polja sladkornega trsa so uničena, ker jih niso v poletju zalivali z vodo; sonce je trs požgalo. Izgubo na pridelku cenijo na 180.850 ton surovega sladkorja. Računajo, da bodo lahko vzpostavili redno proizvodnjo šele v štirih letih.

Kakor vidimo, je škoda na obeh straneh velika. Delavci so hoteli povišanje plač, na kar so lastniki plantaž pristali. Niso pa pristali na nekatere druge zahteve, zaradi katerih stavka še traja. Škoda je sicer velika, tako za delavce in lastnike kakor za narodno gospodarstvo sploh. Zato pa imajo delavci pravico stavkati — kar je bistvena razlika med demokratskimi in totalitarnimi državami, kjer državni aparat, ki je edini lastnik, lahko izmozgava delavce po svoji volji, ne da bi se mu bilo treba bati stavk, katere prepreči s surovo silo.

FILM

BRITANSKI FILMI NA POLJSKEM

Poljsko veleposlaništvo je sporočilo, da so z britansko kinematografsko družbo sklenili sporazum, ne podlagi katerega bodo v prihodnjih dveh letih predvajali na Poljskem 20 angleških filmov na leto.

ADOLF WAHLBRUECK BRITANSKI DRŽAVJAN

«London Gazette» je javila, da so podelili gledališkemu in filmskemu umetniku Antonu Walbrooku (Adolf Anton Wilhelm Wahlbrück, sin nekega dunajskega klovna) britansko državljanstvo.

Okrožni gospodarski svetovalec

V poljedelskih skupnostih v Združenih državah je postal okrožni svetovalec vsem farmerjem, delavcem in gospodinjam zelo priljubljena oseba. Okrožni svetovalec je uradnik federalne in osrednje vlade, ki so ga nastavili zaradi njegovih praktičnih izkušenj v pogledu obdelovanja zemlje ter zaradi obsežnega poznavanja izboljšanih metod za stotine opravil, ki so del farmerskega življenja. Poleg vsega mora biti okrožni svetovalec tudi ljubezniva oseba, zaradi česar je dobrodošel gost v vsaki skupnosti. Okrožni svetovalec deluje najtesneje s poljedelskimi oblastmi in agencijami ter pomaga kmetovalcem z nasvetom, kako naj povečajo proizvodnjo in kakovost pridelkov; poleg tega mora znati lečiti obolele živali. Okrožni svetovalec je v poljedelskih skupnostih prav tako važna oseba kot je okrožni zdravnik. Na sliki vidimo okrožnega svetovalca Raya Stonea, ki s kmetovalcem razpravlja ter ogleduje področje, ki je bilo prej izpostavljeno razdiralnim učinkom odtekajoče vode, ki pa so ga z izsuševanjem in posebno usmerjenim oranjem vključili v plodni svet zemljiške skupnosti.

ZANIMIVOSTI

V Avstraliji odkrili bogato ležišče zlata

Štiri osebe so odkrile kot menijo eno izmed najbogatejših ležišč zlata na področju Temore, rudniškem središču v New Wallesu, približno 350 km zahodno od Sydneya. Do zdaj ni izdano še nikako uradno poročilo, toda izvedenci menijo, da je odstotek zlata 124-186 gr na vsako tono rude. V zadnjem času so v Avstraliji odkrili več ležišč. Najpomembnejše odkritje je bilo v preteklem novembru z zahodnem delu Avstralije.

DVIG CEN V ZSSR

Kljub strogemu nadzorstvu nad vsem gospodarstvom imajo tudi v Sovjetski zvezi težave z inflacijo. Zaradi vojnega pomanjkanja so bile cene na zelo omejenem svobodnem trgu vedno zelo visoko nad cenami blaga, ki so ga ljudje dobili v državnih trgovinah. Zdaj pa je v Sovjetski zvezi, kakor povsod drugod na svetu, dosti denarja in malo blaga. Zdaj so povišali cene tudi blagu, ki ga prodajajo v državnih trgovinah na odmerke. Črni kruh se je podražil od 1 rublja na 3.4, beli od 2.8 na 5 in maslo od 24 na 60. Finančni minister Arsen Zverev je pri zadnji razpravi o preračunu poudaril, da je treba najprej znižati proizvajalne stroške, preden bodo lahko znižali cene proizvodov.

Britansko združenje pilotov letalskih prog je izjavilo, da je zadovoljno s predlogom Britanskega urada za varnost zračne plovbe, po katerem bi v Veliki Britaniji dopuščali letalom «Dakota» največjo obtežitev 12.000 kg.

* * *

V Hannovru je posebno sodišče obsodilo bivšega častnika nemške delovne službe Heinza Stumpfa na smrt z obešenjem; spoznalo ga je za krivega, da je dal ustreliti dva britanska vojna ujetnika, katerih istovetnosti pa niso dognali. Dva druga obtoženca, ki so ju obtožili, da sta izvršila Stumpfove ukaze, je sodišče obsodilo vsakega na deset let zapora.

Sovjetska paleontološka odprava, ki jo je vodil prof. Efremov, je odšla 8000 km v notranjost puščave Gobi. Odprava je odkrila pokopališče dinozavrov, razen tega tudi skelete predzgodovinskih plazilcev, travojedcev in mesojedcev, med njimi velikanske krokodile in kuščarje. Nekateri skeleti so težki do 70 ton.

Nebotičniki v Moskvi

Ministrski svet Sovjetske zveze je odobril Stalinov predlog na zgraditev nekaj nebotičnikov v naslednjih letih v Moskvi. Eno izmed predlaganih poslopij bo imelo 22 nadstropij, drugi dve po 26, ter 5 po 16 nadstropij vsako.

Tretji marec, dan stoletnice rojstva Alexandra Grahama Bella, ameriškega izumitelja telefona, bodo proslavili po vseh Združenih državah s posebnimi programi.

* * *

Na ozemlju med krajema Slavgorod in Sinelkovo v Sovjetski zvezi so odkrili nova ležišča lignita, katerega bodo uporabili za kurivo in proizvodnjo električne energije za Dnjepropetrovsk in Zaporožje.

Lokomotive na plin

Na splošno menijo, da bodo imele plinske turbine na področju železniških prevozov še veliko bodočnost. Največja britanska železniška družba je pred kratkim naročila veliko lokomotivo, ki jo bo gnala plinska turbina, katero bo zgradila družba Brown. Ta lokomotiva bo razvijala jakost 2.500 konjskih sil ter bo lahko dosegla hitrost 145 kilometrov na uro.

Vrhovni zavezniški poveljnik na Japonskem Douglas MacArthur je Japoncem dovolil, da spremene tri 1200 tonske prevozne ladje v matične ladje za kitolov. Ladje bodo začasno uporabljali za lov na kite v vodah otokov Bonin.

IZ JUGOSLAVIJE

Ljudska vlada na Hrvatskem je izdala več ukrepov za povečanje delavnosti krajevnega obrtništva. V ta namen je republikanski zavod za obrtništvo, ki so ga nedavno ustanovili, odprl na Hrvatskem štiri urade in v kratkem bo odprl še tri. Glede na veliko zanimanje, ki ga kažejo po vsem svetu za jugoslovansko obrt, bo ta industrija v znatni meri prispevala k zboljšanju gospodarskega položaja prebivalstva. Zavod bo razstavil najlepša dela obrtnistva v Kanadi in Združenih dražavah.

Ob priliki 29 letnice ustanovitve Sovjetske vojske je maršal Tito poslal generalisimu Stalinu naslednji telegram: «Dovolite mi, da izrazim vam in po vas junaški vojski Sovjetske zveze v imenu narodov in vojske Jugoslavije najtoplejše pozdrave in najboljša voščila ob priliki obletnice ustanovitve velike osvobodilne vojske. Z veseljem in toplo hvaležnostjo se pridružujemo splošnemu veselju in ponosu sovjetskega naroda na njegovo vojsko, ki je prenesla najtežje breme vojne proti fašizmu ter rešila človeštvo izpod fastičnega suženjstva.»

Glavni slovanski odbor je na generalisima Stalina naslovil ob priliki 29. obletnice sovjetske vojske naslednjo brzojavko: «Glavni slovanski odbor čestita vojakom podčastnikom, častnikom in generalom slavne sovjetske vojske ob priliki proslave njene 29 letnice. Slovanski narodi ne bodo nikoli pozabili na osvoboditev po sovjetski vojski v pretekli vojni. Slovanski narodi želijo, da bi mogla Rdeca armada čimprej ozdraviti svoje rane, da bi postala še močnejša in silnejša.»

Zvezni odbor za pomoč Jugoslaviji v Buenos Airesu je poslal Jugoslaviji cetrto pošiljko obleke in hrane v skupni teži 52.000 kg. Pošiljka je dar jugoslovanskih izseljencev. Odbor «Jugoslovanske narodne obrambe» v Južni Ameriki je poslal tudi pošiljko obleke in čevljev v vrednosti 200.000 dolarjev. Blago so nabrali jugoslovanski izseljenci.

Na predlog jugoslovanskega ministrskega predsednika je prezidij jugoslovanske narodne skupščine odlikoval 218 sovjetskih gradbenikov, ki so postavili «Most Rdeče armade» na Donavi med Beogradom in Pančevom. Ob priliki izročitve odlikovanj sovjetskim gradbenikom je nagrajence pozdravil predsednik prezidija narodne skupščine dr. Ivan Ribar.

Dopisnik «Tanjuga» poroča, da vlada med mladino na Goriškem velikansko zanimanje za gradnjo nove mladinske proge Šamac-Sarajevo; z Goriškega bo odšlo okrog 1000 mladeničev in mladenk delat na to progo. Prebivalstvo na Goriškem je zbralo dozdaj milijon lir za nabavo orodja udeležencem delovnih brigad. Od nedelje 16. marca pa do 25. marca bo velika kampanja za nabiranje sredstev za nabavo orodja goriškim mladinskim brigadam.

TRST

Pevski koncert basista Edwinna

Ameriški basist Frank Edwinn, katerega bo pri klavinju spremljal Mario Salerno, bo v petek 28. t. m. ob 20.30. uri v Mali dvorani gledališča Verdi v ulici San Carlo 2 priredil koncert ameriške glasbe. Prireditev bo pod pokroviteljstvom kulturnega in umetniškega krožka na pobudo informacijskega urada in kulturne zveze Združenih držav. Namen ima seznaniti tržaško prebivalstvo s tradicionalno ameriško glasbo. Gospod Edwinn bo predvajal narodne, verske pesmi ter novejše kompozicije ameriških skladateljev.

Petindvajsetletni basist Frank Edwinn je znan v ameriškem umetniškem svetu, pa tudi v italijanskem, ker je priredil že številne koncerte v Rimu in po južni Italiji. Rojen je v New Yorku ter je že od otroških let dalje sodeloval pri umetniških prireditvah. Z dvanajstimi leti je večkrat pel kot solist po cerkvah in gledališčih v Miamiju.

ODOBRITEV NOVIH CEN

Komisija za nadzorstvo cen sporoča, da je Zavezniška vojaška uprava odobrila naslednje nove cene za živila na nakaznice in petrolej: slanina 82 lir za kg; margarina 146 lir za kg; juha v prahu 50 lir kg; petrolej 34 lir liter.

GOVORI BRANILCEV NA RAZPRAVI GUELI

Po 12 dnevnem presledku se je v soboto pred izrednim porotnim sodiščem nadaljevala razprava proti Guelliju in tovarišem, članom inspektorata v ulici Bellosguardo z zagovori branilcev. Govorili so odvetniki Turola kot branilec Guellija, Flora kot branilec Cotechia, Pollucci kot branilec Mianija in Annoscia v obrambo Perroneja. Po zaključku obrambnih govorov so preložili razpravo na danes ob 9. uri.

CEPLJENJE PROTI KOZAM

Občinski urad za higieno in zdravstvo opozarja prizadete na obveznost cepljenja otrok, ki so bili rojeni leta 1939, proti kozam. Cepljenje bodo opravili brezplačno šolski zdravniki v javnih in zasebnih šolah občine.

PULJ

BLODEČA MINA EKSPLODIRALA NA OBALI

Zaradi razburkanega morja, ki ga je povzročilo zadnje slabo vreme, se je odtrgala neka mina, zadela ob obalo in v petek ob 1.45. uri eksplodirala s silnim pokom. Eksplozija ni povzročila ne žrtev ne škode.

ARETACIJA OBOROŽENIH ZLONAMERNEŽEV

Policija je zaplenila 8 ročnih bomb, en bajonet ter 28 nabojev kalibra 9mm za strojno puško vrste Breda, ko je v soboto ponoči v ulici Zara v bližini sedeža Enotnih sindikatov obkolila skupno moških. Po dobljenih vestih je policija odšla v ulico Zara v času, ko je bil na sedežu Enotnih sindikatov napovedan sestanek organizacije Julijskih partizanov. Zunaj poslopja je policija naletela na skupino moških, ki so — kakor se je zdelo — imeli sovražne namene proti zborovanju. Ko je policija obkolila skupino, je pod policijskim kamionom in okoli po tleh našla orožje in strelivo. Po mnenju policije so orožje verjetno odvrgli med preiskavo

SPORT

Table-Tenis

USA-ANGLIJA 7:2

London, 24. februarja

V mednarodnem table-teniškem srečanju, ki je bilo v westminstrskem Central-hallu, so Združene države premagale Veliko Britanijo s 7:2.

MUSINA PREMAGAN V STOCKHOLMU

Stockholm, 24. februarja

Švedski prvak najtežje skupine Olle Tendberg je v osmem kolu (izmed 10) premagal v Göteborgu italijanskega boksarja Luigia Musino s tehničnim k. o.

PREHRANA

Nove dodatne nakaznice za mleko za osebe nad 65. letom. Danes 24. t. m. se je pri prehranjevalnem uradu v ulici Malcanton 3, začelo razdeljevanje dodatnih nakaznic za mleko za osebe nad 65. letom. Nakaznice razdeljeujejo proti plačilu 2 lir in bodo veljale za štirimesečje marec-julij 1947. V nasprotju s prejšnjimi navodili nakaznic ne bodo razdeljevali po domovih, pač pa jih morajo prizadeti sami dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu ali pa pri pristojnih občinskih zastopstvih med 8. in 12. uro.

Razdeljevanje tobaka. V tekočem tednu bodo dobili potrošniki po 20 gr «Trinciato forte», 10 cigar «Toscani», 20 cigaret «Fib», «Captain» in «Liberty» v razmerju 50, 25 in 25 odstotkov. Razen tega bodo brez nakaznic razdeljevali vsakemu potrošniku po 40 švicarskih cigaret.

GORICA

Kodermac oproščen zaradi pomanjkanja dokazov

BRIŠKO 9 LET ZAPORA

Višje Zavezniško sodišče pod predsedstvom podpolkovnika M. C. Munickeja je v soboto obsodilo na 9 let zapora Milana Briška iz Standreža pri Gorici, obtoženega kršitve člena V, paragrafa 45, razglasa št. 1, ki jo je zagrešil s tem, da je 9. avgusta 1946 zjutraj v goriškem parku vrgel bombo proti množici, ki je prisostvovala spominski svečanosti padlih Italijanov iz prve svetovne vojne. Zaradi eksplozije je bilo ranjenih 27 oseb med njimi 7 agentov civilne policije. Z Briškom je bil obtožen tudi Josip Kodermac iz Gorice, ki pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

Razprava je pričela 10. t. m. in je imela 8 narokov. Obtoženca sta branila odvetnika Boris Mašera in Nikolaj Tonkli. V teku razprave je sodišče zaslišalo 9 obtožilnih in 10 razbremenilnih prič. Glavni dokaz težkega zločina je dalo priznanje Briška samega neposredno po aretaciji, ko je priznal, da je storil dejanje skupno s Kodermacem. Vsem razpravam je prisostvovalo številno občinstvo.

PREHRANA

Razdeljevanje živil. Sepral sporoča, da se je z današnjim dnevom začelo razdeljevanje naslednjih vrst in količin živil:

testenine: 3000 gr na osebo (od tega 1000 gr na račun januarskega obroka); cena 30 lir za kg;

margarina: 180 gr na osebo; cena 145 lir za kg;

sladkor: danes se je začelo tudi razdeljevanje izrednega obroka sladkorja, ki ga je dala na razpolago papeška komisija za pomoč, in sicer v naslednjih količinah: 500 gr za potrošnike od 0 do 4. leta; 300 gr za potrošnike od 4. do 19. leta in za nad 65 let stare osebe, 150 gr za potrošnike med 19. in 65. letom; cena 160 lir za kg.

RADIO TRST II
276.3 m - 1086 kc

Ponedeljek, 24. februarja

17.30 plesna glasba; 18 komorni zbor pod vodstvom dirigenta Ubalda Vrabca; 18.15 literarna ura: Moderna slovenska književnost; 18.45 pevski koncert baritonista Dušana Pertota, pri klavirju dr. Gojmir Demšar; 19 Milčinski: «Ptički brez gnezda», radijska povest v nadaljevanjih; 19.15 lahka glasba; 19.45 napoved časa, vesti v slov.; 20 glasba po željah; 20.45 Jože Pahor: Slovenščina za Slovence; 21 iz Pavlihove dvorane; izvajajo člani radijske igralske družine; 21.30 orkestralna glasba; 22.15 filmske novosti; 22.30 lahka glasba; 23 napoved časa, vesti v ital.; 23.15 vesti v slov.; čitanje sporeda za naslednji dan; 23.30 plesna glasba; 24 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

ŠPANSKI, brazilskoportugalski, angleški, hrvatski itd., naglo poučujem. Prevajanja. Giulia številka 41, nadstropje IV. 4599 1

PRIMER PROF. WALGREENA

C. V. ROCK

3.

Ni pa nikoli najemnik kakih sivih, temačnih hiš, ki jim v Združenih državah tako radi dajejo videz starih srednjeveških gradov in kot pribočnik in pomočnik Al Capona je nosil vedno najodličnejše obleke, izdelane v prvovrstnem salonu Hollingworth in Brownell, 212, South Wells Street.

Mancet se je zbudil iz svojega premišljevanja, ugasnil med prsti cigareto in se obrnil k Joocumu Barnabanu, svojemu zaupniku, ki mu je sedel nasproti, nepremično in molče.

— Joke, — je dejal slabe volje — tako ne more iti naprej! Na vidiku je propad vseh starih gangsterskih udruženj.

Barnaban, z vzdevkom «Joke», kar naj bi pomenilo «burkeža», se je v znak odobravanja nasmehnil.

— Pravilno! — je odgovoril, ker je bil navajen, da je svojemu gospodarju vedno pritrjeval.

Mancet je jezno ošinil svojega zaupnika, kateremu je notesa v kotu ust dajala precej zverinski izraz; ker pa ga je Barnaban nepremično gledal in ni povzel pogleda, ga je bil prisiljen povesiti njegov «boss».

Gospodar je komaj slišno nadaljeval:

— Ni si treba delati nobenih iluzij, Joke! Banke in največje ter najbogatejše tvrdke vozijo denar z blindiranimi avtomobili... nima nobenega smisla napadati jih. Prohibicija je tuđ umrla...

— Pravilno!....

— Idiot! — je vzkliknil Mancet, razburjen zaradi nesmiselne pripombe. Potem je mirnejše nadaljeval:

— Tihotapstvo z vinom in mamili nam že prinese nekaj denarja, toda vse skupaj ne zadostuje, da še nadalje vzdržujemo pri življenju organizacijo, kot je naša. Izdatki so večji od dohodkov in res se ne izplača več delati... Zato, vidiš, sem že nekaj mesecev sem mislil na profesorja Walgreena...

Prenehal je, kar je ravno v tem trenutku vstopila tajnica. Tudi vitez podzemeljskega sveta more, ozroma mora imeti svoje uradništvo.

— Res ne vem, — je dejalo dekle — če vas bo to zanimalo, gospodar... Pa ker ste mi naročili, da vas moram obvestiti o vsem, kar bi moglo biti važno...

— Uh! — jo je nepotrpežljivo prekinil Mancet. — Ko bi se vendar enkrat že naučili govoriti brez ovinkov!..

— Kakor hočete — je jezno pribila Vera Currel: — Lahko vam povem tudi v dveh besedah: profesor Walgreen je mrtev!

Mancet ni bil dober igralec pokerja: vedno je izgubljal na tej igri, ker so mu nasprotniki razbrali vso karto z obraza; ni mogel skrivati veselje ali udarca...

Tudi gospodična Currel je z veseljem ugotovila, da je imela njena novica precejšen učinek.

Jan Mancet je obsedel v svojem naslanjaču kot okamenel.

Miss Currel se je nasmehnila.

— Ah, tako je torej — je hudomušno pripomnila. — Imate tudi tam svojo tačko?

Požugala je s prstom poglavarju podzemeljskega sveta, kakor požugate otroku, če ni priden.

— Ven! — je razjarjen zavpil Mancet in pokazal vrata.

Videti je bilo, da je miss Currel navajena na slične prizore, ker je do vrat stopila prav mirno in počasi.

— Ne bodite vendar taki, gospodar — ga je opomnila: — Po vseh Združenih državah je navada, da so ljudje z gospodičnami vljudni!....

Zaprla je za seboj vrata.

— Pravilno! — je avtomatično pristavil Barnaban. Takoj pa se je zavedel, da ga je polomil, a to ga ni opravičilo, da ne bi dobil prav krepke, gorke zaušnice.

. . . . . .

Veliki hišni blok, imenovan *Pediment House*, v katerem ni bilo samo krasno stanovanje pokojnega profesorja Walgreena in uradi zaslužnega Al Caponovega pribočnika Jana Manceta, ampak tudi ambulante in stanovanje doktorja Cudahyja, je stal na oglu West Austin Avenue in Kingsbury Street.

Bil je torej v neposredni bližini *Loop Distrikta*, ki je znan kot poslovno središče tega velikega kozmopolitskega mesta.

Kadar je v tem delu mesta bilo na vrat na nos, kot pač vsi poslovni ljudje, avtomobili švigajo na vse strani; na ljudeh bereš zadovoljstvo, strah, pogum... Malo severneje leži Michigansko jezero, ki je že skoraj podobno morju in po katerem plujejo tudi največji prekooceanski parniki, ki prihajajo iz Southamptona ali Hamburga in drugih «predmestij» Chicaga, kakor jim slovesno pravijo meščani druge največje prestolnice Združenih držav.

Zaradi snega, ki je bil znova zapadel, so bilo ulice dokaj neobljudene in velemesto je bilo videti kot mesto iskalcev zlata, zapuščeno in mrtvo in oni redki avtomobili, ki jih je le bilo videti po ulicah, so se spet in spet morali boriti s snegom, da so prišli naprej.

Narednik Roebuck je s svojo malo «Marquette» pripeljal z največjo hitrostjo, ki je po policijskih predpisih dovoljena, do svetlobnega znamenja na ulici Orleans Street. Bil pa je tako zameden, da se ni moglo dobro razločiti ali sveti rdeča ali zelena luč in narednik je z vidnim zadovoljstvom ustavil avtomobil pred *Pediment House*. Izstopil je in odprl vrata palače.

— Strašno vreme, sir — mu je dejal lemnopolti vratar, ki je naredniku takoj pomagal otresti sneg s kožuhovinastega ovratnika plašča.

Veža je bila polna ljudi, ki so se tja zatekli, da počakajo konca «belega» neurja.

Roebuck se je s težavo prerinil do dvigal, katerih strežaji so, ker pač niso imeli drugega pametnejšega posla, živahno razpravljali med seboj.

— Kam želite, gospod?

— K doktorju Cudahyju!

— Dvigalo številka osem! Gre do zadnjega nadstropja....

Narednik je vstopil.

— Izvolite, sir!

Ambulatorij doktorja Cudahyja je bil v 33. nadstropuju poslopja *Pediment House;* v nadaljnjih dveh nadstropjih je bilo samo še nekaj zasebnih stanovanj. Kot doktor si verjetno nesrečnejšega stanovanja ni mogel izbrati.

Roebuck je bil zelo presenečen, ko je v čakalnici zagledal še nekoga, ki je čakal. Kratko ga je pozdravil in sedel na stol poleg njega.

— Malo ljudi tukaj! — je v slabi angleščini pripomnil neznanec.

Roebuck ga je začudeno pogledal in neznanec se mu je na to prijazno nasmehnil.

— Ker sva pač oba obsojena na čakanje, senor...

(Nadaljevanje prihodnjič)